

ROUWDOULA

Patty Duijn

ROUWDOULA

Ervaringen van een begeleider bij leven en afscheid

Uitgeverij Water

Leef, lach, heb lef en wees lief!
Patty Duijn

Eerste druk juni 2019

© Uitgeverij Water BV

Ontwerp omslag Lucas Pankra

Ontwerp binnenwerk Aard Bakker

ISBN 978 94 92495 68 6

www.pattyduijn.nl

www.rouwdoula.nl

www.levenslust.online

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Dit boek draag ik op aan mijn vader.
Ik stel me voor dat hij trots op me is.*

INHOUD

Inleiding

9

1

Visie

23

2

Wat als ...

77

3

Het is ...

121

4

En nu ...

173

INLEIDING

‘De focus in mijn werk is gericht op het leven’

Het schrijven begon voor mijzelf. Het was mijn manier om ervaringen uit mijn werk, met vaak zeer intense momenten, nog eens opnieuw te beleven, en ze daarmee een plek te geven. Mijn dierbaren zitten namelijk niet altijd te wachten op het aanhoren van een verslag van mijn werkdag als ‘rouwdoula’; een persoonlijke coach ten tijde van rouw en verlies. Dat is voor veel mensen lastig.

Ik begon dus met schrijven voor mijzelf, maar op een dag las een vriendin een van mijn teksten, en zei: ‘Dit moet je delen ... Het is prachtig en kan anderen inspireren.’

Nog niet echt overtuigd, postte ik eens iets op Facebook. En daarmee veranderde alles. Wat een reacties ontving ik. Wat een behoefte bleek er te bestaan aan de verhalen die ik eigenlijk alleen voor mezelf had geschreven. Vanaf 2016 verscheen er zelfs een maandelijkse column in drie regionale kranten. Een column met verhalen over kwaliteit bij leven ... en bij overlijden. Verhalen over de sfeer bij een afscheid, over taboes rond het sterven. Het waren ook inkijkjes in mijn werkdagen. Doel van al die verhalen: de lezer een beeld geven van ‘Wat als ...?’ en hem of haar daar bewust over na laten denken.

Inmiddels heb ik een bloeiend bedrijf en zijn we gegroeid naar een hecht team, waarin ieder teamlid op geheel eigen wijze bijdraagt aan onze missie: ‘zo natuurlijk mogelijk omgaan met verlies’. De vraag die ik onlangs kreeg was waarom iemand ons team zou moeten inschakelen bij een naderend levenseinde. Dat vond ik een moeilijke vraag. Ook vanwege het woord ‘moeten’. Ik vind namelijk dat niemand iets moet. Ik kan alleen maar vertellen wat we doen, en waarom we het doen. Ik kan alleen maar vertellen vanuit welk gevoel we het doen. Als iemand dat snapt, dan doet hij of zij er wellicht verstandig aan om naar ons toe te komen.

Allereerst zijn wij geen regulier uitvaartbedrijf. Bij het woord ‘uitvaartonderneming’ gaan mijn haren direct overeind staan, want dat is niet wat wij zijn. Ik ben met het bedrijf gestart omdat ik vind dat er een stuk begeleiding tijdens het leven ontbreekt, op het moment dat iemand hoort dat hij of zij niet meer beter wordt en ergens in de komende periode zal komen te overlijden. Vanaf het slechte nieuws dat je krijgt, beginnen het afscheid, het verlies en de rouw. Het leven verandert door een nieuwe werkelijkheid. Vanaf zo’n ingrijpende mededeling is er naar mijn mening begeleiding nodig. Die is medisch heel goed waar het degene die gaat overlijden betreft, maar dat geldt helaas (nog) niet voor de mentale begeleiding en het systeem: de mensen om de zieke heen. Waar ik blij van word is dat we vanuit ons team het verlies en de rouw die er bij iedereen is, kunnen begeleiden. Dat we de rouw hopelijk wat minder rauw kunnen helpen maken.

De mens (niet de ziekte die hij of zij heeft) en de mensen in de omgeving van degene die ziek is en zal gaan overlijden, vormen

onze belangrijkste drijfveer. De medische wereld en de palliatieve zorg zijn er om de zieke te behandelen en te verzorgen. Gelukkig wordt ook daar steeds meer ‘omgedacht’ naar kwaliteit van leven. De medische wereld is doorgaans gericht op de zieke. De mensen om de zieke heen moeten het, oneerbiedig gezegd, vaak maar uitzoeken. Terwijl die ziekte ook invloed heeft op een relatie, een huwelijk, een gezin, de omgang met andere mensen, enzovoort. Onze drive is om ook op dat vlak begeleiding te geven.

Mensen zijn zich nog helemaal niet bewust van die behoefte bij zichzelf. Ze weten ook helemaal nog niet dat de mogelijkheid van begeleiding van betrokkenen bestaat, mede omdat die er op veel plaatsen ook (nog) niet is.

Op het moment dat iemand vastloopt na een overlijden, denk bijvoorbeeld aan een veertigjarige die onlangs zijn moeder is verloren, is er een hele ‘medische molen’ waar mensen terecht kunnen. Ik ben ervan overtuigd dat begeleiding bij de bron, voor, tijdens en na het moment van overlijden, kan betekenen dat iemand later niet vast hoeft te lopen. Op dit moment komen mensen nog primair vanuit de behoefte hun afscheid te regelen, omdat ze weten dat ze gaan overlijden. Ik probeer door te laten zien wat onze begeleiding kan betekenen mensen enthousiast te krijgen. We zien nu gelukkig steeds meer verwijzingen vanuit ‘de reguliere zorg’: huisartsen, verpleegkundigen, de palliatieve zorg, buurtteams enzovoort.

Ik ben in de jaren die ik bezig ben steeds meer gaan zien dat die behoefte aan begeleiding bestaat. Dat begon al in het hospice waar ik als vrijwilliger werkte voordat ik met dit werk begon. In mijn bedrijf zien we ook juist de verwijzingen uit palliatieve teams toenemen. Daar zien ze onze meerwaarde. De professio-

nals die verwijzen zijn eigenlijk de ambassadeurs voor onze manier van werken.

De kringen om degene die gaat overlijden raken ermee bekend, inclusief de zorg. Mijn teksten zijn ook bedoeld om er meer bekendheid aan te geven. Steeds meer komt terug hoe onze begeleiding is ervaren en zijn er gezinnen die jaren later vaststellen hoeveel onze benadering hen heeft gebracht. Daardoor komt er ook steeds meer vraag vanuit die gezinnen. We zijn nog lang niet waar we moeten zijn, want het uiteindelijke doel is dat er vanuit de zorg een belletje komt op het moment dat men iemand heeft moeten vertellen dat het leven ingrijpend gaat veranderen. Dat er een soort ‘palliatieve casemanager’ is die naar ons verwijst.

Mijn missie is dat heel Nederland goed wordt begeleid in ‘natuurlijk omgaan met de dood’. Dat kunnen wij uiteraard niet allemaal zelf. Ik heb geen enkele behoefte aan een franchiseonderneming, maar mijn ambitie is wel dat nog veel meer mensen in de uitvaartbranche kritischer naar hun eigen manier van werken gaan kijken. Als ik een bijdrage kan leveren om deze werkwijze breder te implementeren, zou ik dat alleen maar mooi vinden.

Ik zie mezelf eerder als opleider of adviseur dan als directeur van een franchiseformule. Reguliere uitvaartondernemingen die nu vooral een uitvaart verzorgen zou ik willen helpen hun dienstverlening veel breder te maken. Meer dan: er is een overlijden en er moet een afscheidsdag verzorgd worden. Het is misschien vloeken in de kerk, maar een uitvaart regelen kan iedereen, begeleiden is een vak.

Zelf verloor ik op mijn achttiende plotsklaps mijn vader aan de gevolgen van een wespensteek. Dat was een heel heftige tijd,

maar ik herinner me wel dat ik niet zo van slag was toen ik hem zag. Het zien van zijn lichaam deed me weinig. De mensen om mij heen reageerden heel anders. Die vonden het weer vreemd hoe ik reageerde. Vanuit de uitvaartondernemer was er geen enkele begeleiding voor mijn familie of voor mij als kind. Wel werd alles keurig geregeld ... maar daar lag mijn behoefte niet.

In de jaren daarna ontdekte ik dat ik mijn vader vooral miste op de belangrijke momenten in mijn leven: het halen van mijn rijbewijs, diploma-uitreikingen, mijn eerste eigen auto en huis kopen, toen ik trouwde, toen mijn jongens werden geboren. Ik was hierdoor heel erg gefascineerd door de overgang van leven naar dood en wat dat met je doet en zeker ook met het systeem waarbinnen je je begeeft. Wat is de impact? Hoe verandert het systeem? En ik ontdekte dat er een soort keurslijf bestaat over hoe je dat zou moeten doen, dat doodgaan en rouwen. Maar klopte dat wel? Dat wilde ik onderzoeken, daar in het hospice.

In de tijd die ik werkzaam was in het hospice heb ik veel gezien en geleerd. Mijn taak was alleen om er te zijn. Natuurlijk deed ik ook het verschonen, hielp ik met douchen, kookte ik en plakte ik pleisters, maar daar lagen mijn talent en interesse niet. Ik merkte hoeveel er gebeurde rond dat bed, in de relaties onderling. Tegelijkertijd zag ik in de privésfeer een huwelijk ontploffen doordat er totaal geen zorg was voor het gezin van de ernstig zieke. Door mijn persoonlijke ervaring en door mijn achtergrond in de coaching, ging ik me steeds meer richten op de mensen om de zieke heen. Ik ging steeds vaker koffie met ‘ze’ drinken en praatte met ze. Toen kwam af en toe de vraag: ‘Kun je ons ook niet begeleiden als mijn partner is overleden?’ Zo is het eigenlijk ontstaan. Ik begon puur vanuit nieuwsgierig-

heid, niet met de ambitie om de zorg te veranderen, maar wel om toe te voegen.

Ik zou graag zien dat we de jeugd leren dat het omgaan met de (naderende) dood bij het leven hoort. Dat we ze voorleven hoe we ‘natuurlijk’ met de dood kunnen omgaan. En ik heb contact met gezonde jongeren, tot jaren na een overlijden, ik zie dat het kan. Voor mij zijn zij het levende bewijs, letterlijk, dat daar de focus moet liggen.

Ik kom uit de financiële dienstverlening en wat daar is gebeurd zie ik nu ook in de uitvaartsector gebeuren. In de financiële dienstverlening was een niet-transparant verdienmodel: je betaalde een premie en je wist eigenlijk helemaal niet wat er precies met die premie gebeurde. Toen kwam er toezicht en kwamen er meer wettelijke regels. Er ontstond een transparant fee-model: de adviseur moest je vertellen wat er met het geld gebeurde dat jij betaalde. Door die omslag vielen veel kantoren weg omdat ze niet konden uitleggen wat ze toevoegden. Dat is nu ook aan de hand in deze sector: het is een vrij beroep, iedereen mag zich uitvaartondernemer, uitvaartbegeleider, uitvaartverzorger of zo noemen, maar er zijn enorme verschillen in de drive die mensen hebben. Een overlijden is een heel beladen moment. In een emotionele situatie over geld praten betekent dat je mensen alle kanten op kunt krijgen, als je dat zou willen. Vanaf het begin ben ik transparant geweest, feitelijk heb ik het hypotheekmodel gekopieerd: ‘U betaalt voor mijn begeleiding, en verder gaan we alles wat u nodig heeft, auto’s, bloemen etc., halen waar u maar wilt. Daar zitten verder geen marges op.’

Vanuit reguliere bedrijven werd gereageerd met: ‘Wat gebeurt hier?’ Maar mondjesmaat zie je het nu meer gebeuren.

Er is inmiddels ook een keurmerk voor de uitvaartbranche. Het wachten is op een Wet toezicht uitvaartbranche. Die gaat er vast komen, alhoewel het gevaar dreigt dat we te veel gaan reguleren.

Mijn doel is niet om te groeien of een bepaalde omzet te halen. Mijn doel is rust en aandacht voor de families en voor mijn eigen team. Zorgen dat mensen de juiste begeleiding krijgen. Wat nodig is, is bij ieder mens anders. Het transparante fee-model is het middel waarmee je je werk doet. Ik krijg daar ook nooit vragen over. Mensen komen bij ons omdat ze voelen: ‘Dit is wat ik zoek. Dit is wat ik voel. Dit is echte aandacht, dit is rust, dit is beleving.’ Het gaat er niet om welk prijskaartje eraan hangt, hoewel de prijs-kwaliteitverhouding natuurlijk goed moet zijn.

Nu gaat het goed. Ik heb geen idee hoeveel we nog verder kunnen groeien. We moeten steeds blijven kijken op welke manier we groeien, welke meldingen erbij komen, en of we dan nog steeds in alle rust bij de families kunnen zitten. Of we zelf thuis niet vastlopen. Dat merk je snel genoeg en daar moet je op reageren. Zo krijg je organische groei. Hoe ik het bedrijf organisatorisch neerzet en of ik in de toekomst misschien met meerdere teams moet gaan werken, weet ik nu nog niet. We zien wel, zoals gezegd groei is geen doel op zich.

Zelf sta ik iedere ochtend weer op met het gevoel van een nieuwe dag met nieuwe mogelijkheden. Ik ben nog steeds vereerd dat mensen ons bellen. Daar ben ik iedere keer opnieuw oprecht blij mee. Ook bij vijf meldingen per dag, hoewel de mensen om mij heen dan wel een beetje zenuwachtig worden ...

Ik geloof niet in bedrijfsplannen, ik heb geen termijn waarop ik het contact met nabestaanden afsluit, enkel en alleen omdat

de factuur is voldaan. Ik geloof dat je een raamwerk moet hebben om te zorgen dat je gezond blijft en het werk vol kunt houden, maar ik geloof er heel sterk in dat als je dicht bij jezelf blijft en je je werk vanuit een geloof en een missie doet, dat omzet en groei vanzelf zullen volgen. Als die uitblijven, heb je geen bestaansrecht.

We kunnen blijven groeien als we continu die rust en aandacht voor de families blijven borgen. Ik toets ieder kwartaal: heb ik genoeg mensen, heeft iedereen voldoende adem? Hoe gaat het met mezelf? Dat laatste staat nog wel steeds op de laatste plaats, daar moet ik zeker nog eens kritisch naar kijken.

Volgens mensen die er verstand van hebben, ondernemers en wetenschappers, is het niet gezond als je ieder jaar zoveel groeit als wij. Dus ik hoop maar dat het een beetje stagneert.

Nu we een aantal jaren actief zijn, merk ik ook dat er aan de achterkant, de zogenaamde nazorg, een nieuw onderdeel ontstaat. Daarom zijn we met een nieuw initiatief gestart, *Levenslust 'rouw-APK'*. Omdat ik geloof in begeleiding bij leven en afscheid: van het wegfietsen bij het ziekenhuis met het slechte nieuws, het overlijden, tot hoe mensen daarna het leven weer oppakken. Dat laatste hoort er zeker bij. Hoe kom je weer bij en tot jouw levenslust? *Levenslust 'rouw-APK'* behelst een maandelijkse inloopavond waar belangstellenden naartoe kunnen gaan.

Ook hier zit geen bedrijfsplan achter. Vooralsnog is het een non-profit-initiatief, dat alleen maar geld kost, maar dat is niet erg. Veel belangrijker is dat het er komt. En dat het duidelijk anders is dan een wandelrondje, nabestaandenzorg of rouwcafé. Allemaal prachtige initiatieven, die vooral ook moeten blijven, maar ik geloof eerst en vooral in de kracht van het leven. De focus op vooruit en belangrijker nog: dat rouw geen ziekte is. Het is gewoon keihard werken.

Bij *Levenslust* horen we pijnlijke verhalen, die tegelijkertijd prachtig zijn, omdat er ruimte is om ze te delen. Dat mensen zich vrij voelen om te delen is prachtig. En vervolgens zien we vaak een heel mooie chemie ontstaan, waarin mensen zichzelf herkennen en elkaar ontmoeten, waarin er weer blijdschap is. Wat heel fijn is aan *Levenslust* is dat je het daar met andere geïnteresseerden kunt hebben over pijn, maar vooral ook over hoe je dat weer combineert met plezier. Het grote doel van *Levenslust* is dat mensen daarmee misschien net over drempels heen durven gaan, stappen durven zetten en dat ze het licht weer zien, kortom: dat ze weer *Levenslust* hebben.

En dan heb ik natuurlijk weer een heel mooie grote droom dat daaruit misschien wel relaties ontstaan. Je hebt de 'boer-zoekt-vrouw-baby' en ik droom van het eerste '*Levenslust*-huwelijk', dat ik dat dan ook nog zelf zou willen bezegelen als babs. Dat zou ik fantastisch vinden.

Met het begrip 'pathologische rouw' dat therapeuten gebruiken, kan ik niet zoveel. Alsof rouw een psychische ziekte is. Wat ik in de praktijk zie, is dat rouw een enorm individueel proces is. Als een vrouw die haar man verliest tegen een andere vrouw die haar man heeft verloren zegt: 'Ik weet hoe je je voelt', dan denk ik: je hebt echt geen idee. Werkelijk waar: iedereen rouwt op zijn eigen manier. Ik zie de verschillen: de een is, ondanks al het verdriet, in staat om naar het licht te kijken, de ander blijft maar hangen in dat verdriet. Ik geloof niet dat een complex rouwproces beschouwd moet worden als een psychiatrische aandoening. Ik geloof dat er momenten zijn dat mensen niet weten waar ze met hun verdriet heen moeten. Verdriet kan zo vastzitten dat mensen letterlijk stilstaan en niet in staat zijn om

in beweging te komen. Een professional kan dan wellicht ondersteuning bieden.

Ik ben ervan overtuigd dat iedere nabestaande weer in beweging te krijgen is. Natuurlijk zijn er verschillen in de aanleg om het leven weer helemaal op te pakken, ondanks het meest heftige verdriet. Ik geloof dat het veel uitmaakt hoe er is omgegaan met het stukje daarvoor. Hoe er is omgegaan met een ziekteproces of een acuut overlijden. Mocht het er zijn, is die werkelijkheid ook echt gezien? Dat kan naderhand een heel groot verschil uitmaken.

Eerst gebruikte ik als aanduiding van mijn werk: ‘begeleider bij leven en afscheid’, maar ik merkte dat het veel uitleg vroeg wat ik daar onder verstond. Het gaat zowel om het begeleiden van mensen die een dierbare gaan verliezen of verloren hebben, als om gesprekken met de mensen die in bed liggen en zullen gaan sterven. Dat is zeer uiteenlopend. Midden in de nacht werd ik wakker met het woord ‘doula’ in mijn hoofd. De persoon die bij een zwangerschap, de bron van het leven, de begeleider is voor de zwangere en haar gezin. Mijn werk is vergelijkbaar maar dan aan het einde van het leven. Toen wist ik het: ik ben een rouwdoula; een persoonlijke coach ten tijde van rouw en verlies. Deze term is als een paraplu waar alles onder valt, of een kapstok waar je alle activiteiten aan op kunt hangen.

Een van mijn belangrijkste taken is het wegnemen van zorgen over de toekomstige nabestaanden bij ‘de mensen in het bed’, zoals ik ze noem. Ze vinden het fijn om te weten dat hun geliefden bij mij in goede handen zijn. Dat geeft hen rust, en in het hier en nu ook kwaliteit van leven. Het kan dan nog steeds om zeer uiteenlopende situaties gaan. Soms word ik bijvoorbeeld

te hulp gevraagd door ouders die niet weten hoe ze het slechte nieuws van hun naderende overlijden aan hun (jonge) kinderen moeten vertellen. Dan organiseren we bijvoorbeeld een soort rondetafelgesprek dat door mijn team wordt begeleid.

Eigenlijk kom je steeds verder van het overlijden vandaan. Je kunt ook een gesprek organiseren rond iemand die de diagnose kanker heeft gekregen, ongeacht de uitkomst. Daar schiet de reguliere zorg misschien nog wel wat in tekort, in aandacht voor de mensen om de zieke heen.

Een gesprek met een zieke en alle dierbaren daaromheen zou een vast onderdeel moeten zijn van het werk van een palliatief team, vind ik. Als je bijvoorbeeld een jong gezin hebt met twee kinderen en een terminaal zieke man, gaat de vrouw natuurlijk helemaal in de zorgrol: uit liefde, getrouwd met de belofte ‘in voor- en tegenspoed’ et cetera. Maar zo’n proces kan soms zelfs wel jaren duren. Dan verandert het leven natuurlijk zeer ingrijpend, je huwelijk verandert. Je bent niet meer met elkaar in balans, hoewel dat niets zegt over hoeveel je van elkaar houdt. Dat verwarren mensen weleens en daardoor kan er onbegrip ontstaan in zo’n relatie. De vrouw denkt: Ik wil ook wel weer eens even met mijn vriendinnen weg, gewoon even weg van het gezin. Maar ja, ik heb de zorg voor mijn kinderen en mijn zieke man, ik kan ze toch niet alleen laten? Maar dat spreekt ze niet uit. De man in het bed wordt steeds afhankelijker, en die wordt daar soms nors en kribbig van. Want iemand die ziek is, blijft nog wel steeds gewoon Piet of Henk, met zijn leuke en minder leuke kanten. Dus op het moment dat hij een keer vervelend doet, wat hij in een gezonde situatie ook zou doen, en waarin zijn vrouw dan zou zeggen: ‘Doe eens normaal’, zegt ze nu niets, want hij is ziek en hij gaat misschien wel dood. Ze denkt:

Hij heeft een slechte dag. Maar dat wat onuitgesproken blijft, gaat ergens zitten. Op het moment dat ik met die gezinnen om tafel zit en gewoon benoem: ‘Hoe gaat het met je, en met jouw behoeften?’ wordt er heel voorzichtig soms iets over gezegd. Ik zeg het nu even heel direct, maar die vragen moeten wel gesteld worden, ook al is het soms met een lange aanloop. Ze zorgen voor begrip. Zien dat iedereen op dat moment verlies heeft en rouw kent, zorgt voor een veel zachtere situatie, ook voor de relatie. Als die man tegen zijn vrouw kan zeggen: ‘Ga even lekker met je vriendinnen ...’, dan krijgt die vrouw als het ware toestemming, en dat is wat ze graag wil horen. Dan krijg je samen een band die veel krachtiger is in het dragen van de ziekte en de situatie die erdoor is ontstaan.

Bij iedere situatie begin ik met kijken wat nodig is, ik heb geen vooropgezet plan waarbij ik partners eerst samen spreek en dan afzonderlijk, of andersom. Het is maar net hoe het loopt. Ik spreek ook wel eens alleen met de kinderen, dan krijg ik weer heel andere verhalen te horen. Die voelen natuurlijk dezelfde verantwoordelijkheid, die gaan dingen overnemen. Maar ze moeten wel kind kunnen blijven natuurlijk. Dat soort dingen zien en benoemen is de kern van mijn begeleiding, want als je erin zit, zie je het niet.

Als ik in een gezin binnenkom, kijk, voel en lees ik wat er gebeurt. Zo krijg ik meestal de antwoorden die nodig zijn. Ik golf ‘gewoon’ mee op wat er is. En dan proef ik van alles. Als ik merk dat er iets niet op tafel komt, hoef ik ook niet direct een heel formeel gesprek te voeren. Soms moet ik iemand even apart nemen, bijvoorbeeld door te zeggen: ‘Loop eens even mee naar boven.’ Dan heb ik iemand een moment apart en kan ik voorzichtig iets benoemen. Het is ook een beetje de kunst wanneer

je iets op tafel krijgt. De jeugd van nu is bijvoorbeeld dol op appen. Dan geef ik mijn nummer en zeg: ‘App me maar als je wilt.’ Zo kan ik contact maken, omdat ze zich veilig voelen. Het is zoeken naar de meest passende contactvorm per persoon. Waarbij ik wel de behoefte van het gezin probeer te volgen natuurlijk, maar heel vaak zit die ergens waar de gezinsleden die behoefte zelf nog niet eens ervaren.

Met groei dreigt het gevaar van een ‘standaard’, richtlijnen en protocollen. Ik geloof niet in standaardiseren. Ik geloof wel dat er een basis is van wat je moet weten, maar die basis is juist niet te vangen in een formulier of stappenplan. Dat gaat bij mij toch altijd overboord. Ieder gezin, en de volgorde die nodig is, zijn iedere keer weer anders. Niet te vangen in een vast format dus. Dus dat moet dan eventueel maar de beperking zijn van onze groei.

Ook als ik ‘nee’ zou moeten verkopen: ik geloof niet dat ik de enige ben die dit kan in Nederland. Door het verhaal te vertellen hoop ik andere mensen te inspireren. Er zijn meer mensen die coaching, gezinscounseling en uitvaarten interessant vinden, maar die hebben nu misschien helemaal niet het idee dat die zaken gecombineerd kunnen worden. Misschien kan ik ze daarbij helpen, of adviseren. En kunnen we daardoor een landelijke dekking organiseren. Want die kant moet het wel uit. De Nederlander, of eigenlijk iedereen in de wereld, die in zo’n situatie belandt, heeft recht op goede begeleiding. Het doet me zeer als ik verhalen schrijf en mensen sturen me terug: ‘Jeetje Patty, had ik het maar geweten...’ Bij samengestelde gezinnen bijvoorbeeld, ook van die ingewikkelde situaties. Hoe simpel is het om ook daar gewoon te begeleiden en alle onnodige pijn zoveel mogelijk weg te nemen?

Omdat zoveel mensen niet weten wat er mogelijk is en waar ze mijns inziens recht op hebben, schrijf ik erover. In de hoop dat het mensen kan raken, kan inspireren tot nadenken. Zowel de consument, de gewone Nederlander, als mensen in mijn beroepsgroep. Ik wil iedereen breder laten denken. De collega's die denken: Ja maar wij doen ook voorgesprekken, doen eigenlijk 'regelgesprekken'. Dat is iets heel anders dan echt in gesprek gaan: 'Wat drijft je, waar loop je tegenaan? Waarvoor ben je bang?' Op zo'n sterfbed komen zoveel familieperikelen boven. Onuitgesproken issues. Het is met regelmaat mediation aan het bed. Er is nog een hoop te doen. Hopelijk geef ik, als rouwdoula, een eerste zet met dit boek.

Patty Duijn

1

Visie

